

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal
v/Øystein Folden Rasta 4
6630 TINGVOLL

Trondheim, 22.10.2020

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2020/7418

Saksbehandler:
Anders Braa

Avgjørelse i 3 klagesaker - klage på tillatelser til skadefelling av 1 jerv i deler av Fjord kommune i august 2020

Miljødirektoratet gir ikke klager medhold i klager på Fylkesmannens vedtak om skadefelling av jerv i deler av Fjord kommune, jf. lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 18. Avslaget er endelig og kan ikke påklages videre.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal mottok søknad 12. august 2020 fra Valldal og Fjørå beitelag i Fjord kommune om tillatelse til skadefelling av jerv i beiteområdene til beitelaget. Fylkesmannen gav fellingstillatelse på 1 jerv 14. august, på nærmere vilkår fram til 24. august 2020. Naturvernforbundet i Møre og Romsdal påklaget vedtaket 20. august.

Fylkesmannen vedtok 24. august å utvide fellingsløyvet fram til 25. august. Dette vedtaket ble påklaget av Naturvernforbundet 25. august.

Fylkesmannen forlenget fellingstillatelsen fram til 31. august i nytt vedtak av 26. august. Naturvernforbundet klagde på vedtaket i brev av 29. august.

Fylkesmannen har behandlet sakene uten å ta de til følge, og oversendt dem til Miljødirektoratet til endelig behandling i 3 brev, alle datert 21. september 2020.

Siden alle klagesakene omhandler klage fra Naturvernforbundet på vedtak om felling av jerv i samme område med påfølgende forlengelser og samme klagetema, vil Miljødirektoratet behandle alle klager samlet.

Klagene

Brev av 20. august

Naturvernforbundet ber om at tillatelsen til skadefelling blir omgjort til avslag.

Soneforvaltningen skal være tydelig, slik at innenfor forvaltningsområdet for jerv skal jerv ha førsteretten. Terskelen for felling i beiteprioriterte områder er svært lav, og det er kun akseptabelt dersom terskelen er tilsvarende høy innenfor forvaltningsområder for jerv.

Til tross for skadeproblematikk over tid har ikke Fylkesmannen opplyst hvilke tiltak som er iverksatt for å tilpasse beitenæringa til jerv i forvaltningsområdet. Løsningen er ikke å ta ut jerv i forvaltningsområdet.

Fylkesmannen har i vedtaket vist til at det er vedtatt en lisenskvote på 2 jerver innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal. Naturvernforbundet har påklaget dette vedtaket, og det er uvisst hvordan Klima- og miljødepartementet vil håndtere klagen. Naturvernforbundet ber om at vedtaket blir gitt oppsettende virkning.

Naturvernforbundet viser til at det ikke er gjort en evaluering av om forvaltningsområdet i Møre og Romsdal er stort nok til å huse de 3 ynglingene som skal være der i henhold til forvaltningsplanen etter at Øvre Sunndal ble tatt ut i 2017. Bestandssituasjonen blir forverret etter at Fylkesmannen har vedtatt skadefelling i både Rauma og i Fjord kommuner innenfor forvaltningsområdet i sommer.

Brev av 25. august

Naturvernforbundet viser til klage av 20. august.

Brev av 29. august

I Fylkesmannens vedtak av 26. august går det fram at våren kom seint i år, og sauene må beite tilsvarende lengre på fjellbeite. Jerven kan ikke felles med få års mellomrom når beitesituasjonen er krevende.

Klagen kommenterer også kunngjøringspraksis for denne saken, og mener at klager på fellingsvedtak i praksis har liten mulighet til å få behandlet saken så raskt at det kan få betydning for fellingen.

Vi viser til klagen i sin helhet.

Fylkesmannens behandling av klagen

I år var det en spesielt sein vår, og tap av sau til jerv ble påvist 29. juli. Tidlig tap av sau og gjeldende kvotevedtak for betinget skadefelling og lisensfelling er lagt til grunn for fellingstillatelsen.

Fylkesmannen viser til forvaltningsplanen for region 6 og til at det aktuelle området er innenfor forvaltningsområdet for jerv. Det skal være et tydelig skille i forvaltningen mellom områder prioritert til rovdyr og til beite. Fylkesmannen siterer deler av brev av 9. april 2014 fra Klima- og miljøministeren som sier noe om praktiseringen av differensiert geografisk forvaltning.

Beitelaget gjennomfører hvert år flere forebyggende tiltak for å redusere tap til jerv, blant annet utvidet tilsyn. Kunnskapen om tapsmønsteret i dette området de siste årene samt forsituasjonen i bygda tilsier at tidlig sankning ikke er et alternativ på dette tidspunktet. Vedtaket om skadefelling er fattet i forbindelse med en akutt pågående skadesituasjon. Fylkesmannen viser også til

bestandssituasjonen for jerv som grunnlag for vedtaket. I år er det påvist 6 ynglinger av jerv i Møre og Romsdal, hvorav 3 innenfor forvaltningsområdet.

Fylkesmannen mener det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger enn å gi tillatelse til skadefelling av 1 jerv, og viser til rovviltforskriften § 9.

Fylkesmannen ser ikke at klagen inneholder opplysninger som ikke var kjent ved vedtakstidspunktet, og vil ikke ta klagen til følge. Saken sendes til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Lovgrunnlag

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) utgjør den juridiske rammen for direktoratets vedtak.

Formålet i naturmangfoldloven (§ 1) sier:

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål å ta vare på artene og deres genetiske mangfold på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 blir fraveket, men tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 blir nådd på annen måte eller i annet tempo enn om en bare tar hensyn til naturmangfoldet, jf. prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom de regionale forvaltningsplanene for rovvilt.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal en legge til grunn prinsippene i §§ 8 til 12 som retningslinjer ved utøvelse av offentlig styresmakt. Naturmangfoldloven §§ 8 er omtalt senere.

Vi viser til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, der det framgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

*Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...)
b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)*

Vedtaket etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og

andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 18, 3. ledd (Klageadgang):

Andre vedtak som fattes med hjemmel i denne forskrift kan påklages etter reglene i forvaltningsloven

Rovviltforskriften § 9 første ledd (Fylkesmannens myndighet til iverksetting av betinget skadefelling):

Fylkesmannen kan av eget tiltak eller etter søknad fatte vedtak om iverksetting av felling for å forhindre fremtidig skade innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltnemnden, jf. forskriften § 8, eller Miljødirektoratet, jf. § 13. Fylkesmannen kan delegere sin myndighet til iverksetting av slik felling til kommunen i særskilte tilfeller.

Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

- a) områdets betydning som beitemark*
- b) skadenes omfang og utvikling*
- c) potensialet for fremtidige skader*
- d) muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak*

Felling skal være rettet mot bestemte individer. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall dyr. Det kan knyttes nærmere vilkår til fellingstillatelsen, herunder at bestemte typer dyr skal være unntatt, at felling skal foretas av nærmere bestemte personer, samt metoder for felling. Det kan også gis bestemmelser om dekning av påløpte utgifter i forbindelse med felling. Felling og forsøk på felling i henhold til denne bestemmelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35.

Det nasjonale bestandsmålet for jerv er etter behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) fastsatt til 39 årlige ynglinger, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften § 3. Det nasjonale bestandsmålet for jerv er videre fordelt på 5 av 8 forvaltningsregioner for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. Vi viser forøvrig til rovviltforliket i Stortinget i 2011, Representantforslag 163 S (2010 - 2011), om fortolking av gjeldende regelverk.

Bestandssituasjon for jerv og overvåking

I rovviltregion 6, Trøndelag og Møre og Romsdal, er det fastsatt et bestandsmål på 10 årlige ynglinger av jerv. Året 2019 ble det påvist 18 ynglinger av jerv i regionen, og i de to foregående årene ble det påvist henholdsvis 7 og 17 ynglinger (Jf. brev fra Rovdata av 17. april 2020). 5 ynglinger ble tatt ut i region 6 av Statens naturoppsyn i 2019.

Overvåkingssesongen pågår 1. februar til og med 31. juli, og i 2020 er det påvist 17 dokumenterte eller antatt sikre jerveynglinger i region 6 (NINA rapport 1874). 3 av disse, alle i Trollheimen i Møre og Romsdal, er tatt ut av Statens naturoppsyn.

Forvaltningsplanen for region 6 fordeler ynglemålet mellom de to forvaltningsområdene for jerv, slik at 7 ynglinger skal være i Trøndelag og 3 i Møre og Romsdal. Det er påvist 3 ynglinger innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal i 2020.

Etter oppstart av lisensfelling 2019/2020, som begynte 10. september 2019, er det felt 12 jerver i Møre og Romsdal fram til 9. september 2020. 7 av disse er valper som er felt i forbindelse med hiuttak i Trollheimen. Det er pr 6. oktober ikke felt jerv i Møre og Romsdal etter oppstart av lisensfelling i 2020.

Miljødirektoratet anser kunnskapen om jervebestanden som god, jf. krav om kunnskapsgrunnet i naturmangfoldloven § 8.

Skadesituasjon og erstatning for rovviltskader

Det ble påvist tap av 13 sau og lam i Fjord kommune i 2019, 8 av disse innenfor forvaltningsområdet for jerv. I Fjord kommune ble det utbetalt erstatning for tap av 191 sau og lam som tapt til jerv i 2019. Fram til 6. oktober 2020 (Rovbase) er det påvist tap av 20 sau og lam til jerv i Fjord kommune.

Miljødirektoratet sine vurderinger

Det aktuelle skadeområdet er innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal.

Miljødirektoratet viser til at det skal være en tydelig forskjell i forvaltningsutøvelsen mellom beiteprioriterte og rovviltprioriterte områder. Det betyr at det forutsetter en terskel av en viss størrelse for å iverksette skadefelling innenfor forvaltningsområder for jerv.

Fylkesmannen avgrenset fellingsområdet til "Fjord kommune sin del av Reinheimen" i de to første vedtakene. Det omfatter et stort område, og det er noe uklart i forhold til hva som regnes inn i Reinheimen. Selv om Fylkesmannen la vekt på at fellingsforsøket skulle konsentreres til skadeområdet, er det viktig at vedtaket angir en tydelig og utvetydig grense for hva som er lovlig fellingsområde. I det siste vedtaket ble fellingsområdet definert som polygon på kart.

Fylkesmannen viser til rovviltnemnda sitt vedtak om lisenskvote på 2 jerver innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal for kommende lisensfellingsperiode. Miljødirektoratet gjør oppmerksom på at vurderinger av behovet for skadefelling skal gjøres uavhengig av eventuelle kvoter som er fastsatt for lisensfelling. Den overordnede rammen for iverksetting av skadefelling ivaretas av nemnda sin kvote for betinget skadefelling.

Skadeomfanget av jerv på sau var relativt høyt i Fjord kommune i 2019, og direktoratet er enig med Fylkesmannen i at det var potensiale for stor skade innenfor forvaltningsområdet. Fram til 26. august (siste vedtak) ble det påvist 9 tap av sau og lam innenfor forvaltningsområdet i Fjord kommune.

14. august vedtok Fylkesmannen 2 parallelle skadefellingstillatelser innenfor forvaltningsområdet for jerv, i henholdsvis Fjord og Rauma kommuner. Begge fastsatt med varighet fram til 24. august og med tillatelse til å skadefelle til sammen 2 jerver. På dette tidspunktet var det påvist 3 tapte sau og lam i Fjord kommune og 9 i Rauma. De ferskeste skadene var i Fjord kommune. Etter 14. august økte de påviste skadene i Fjord og det ble færre skader i Rauma. Hele skadeområdet var mer eller mindre sammenhengende fra øverst i Ulvådalen til Grønningsæter i Valldalen. Fylkesmannen forlenget ikke skadefellingstillatelsen i Rauma etter 24. august.

Miljødirektoratet mener skadesituasjonen pr 14. august og utover i beitesesongen i grove trekk er innenfor samme område i både Fjord og Rauma kommuner, og at skadegjører kan være samme individ. Det ville derfor vært naturlig å etablere ett felles vedtak for begge kommuner, og at antall jerv som kunne felles ikke ble satt til flere enn 1 individ.

Direktoratet er enig med klager i at forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal er relativt lite. Selv om forvaltningsmålet ble nådd i 2019 og 2020, hører det til sjeldenhetene at det har blitt registrert så mange som 3 ynglinger innenfor forvaltningsområdet. Innenfor forvaltningsområdet vil det være en vedvarende konflikt mellom saubeite og jervebestanden, som først og fremst skal løses gjennom bruk av andre forebyggende tiltak enn felling.

Mot slutten av august vil det etter hvert bli mer aktuelt å benytte effektive forebyggende tiltak som alternativ til skadefelling, som tidlig sanking. Fylkesmannen har mulighet til å gi tilskudd til slike tiltak etter søknad. Fylkesmannen har vurdert denne muligheten, men konkluderer med at det er dårlig tilgang på alternativt beite til fjellbeite i år og dermed lite aktuelt å iverksette tidlig sanking.

I prioriterte rovviltområder skal andre forebyggende tiltak enn felling ha høy prioritet. Direktoratet tar til etterretning at det har vært spesielt utfordrende å iverksette tidlig sanking i år.

I kommentarene til rovviltforskriften § 9, andre ledd, står det blant annet at "Tilfeller hvor det nylig har skjedd angrep som også ligger an til å fortsette, og som samlet sett er å betrakte som vesentlige, ligger i kjernen av bestemmelsens virkeområde." Det er likevel hjemmel til å iverksette skadefelling for å forhindre fremtidig skade, dersom de øvrige vilkår er oppfylt.

Direktoratet mener at Fylkesmannen kun unntaksvis bør iverksette skadefelling innenfor forvaltningsområdene for rovvilt dersom skadesituasjonen ikke tilfredstiller kjernen i rovviltforskriften § 9 sitt virkeområde, som beskrevet over. Det betyr at det bør være en akutt skadesituasjon med påviste skader av et visst omfang og som ligger an til å fortsette.

Før vedtak om skadefelling 26. august ble det påvist et nylig tapt lam til jerv i Fjord kommune. I tillegg til 9 påviste tap av sau og lam til jerv i Fjord kommune, ble det påvist 10 jervetap av sau og lam i tilgrensende område i Rauma kommune i perioden fram mot 26. august.

Direktoratet mener det forelå tilstrekkelig grunnlag for Fylkesmannen til å iverksette skadefelling av 1 jerv i det aktuelle skadeområdet i Fjord og Rauma kommune i siste halvdel av august. Skadeomfanget i Fjord og Rauma økte utover måneden, og ved vedtakstidspunktene lå det an til at skadene ville fortsette. Vi viser også til en relativ god bestandssituasjon for jerv innenfor forvaltningsområdet de siste to årene.

Vedtak

Miljødirektoratet gir ikke klager medhold i klager på Fylkesmannens tillatelse til skadefelling av jerv i deler av Fjord kommune, jf. lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 18.

Fylkesmannens vedtak av 14. august, 24. august og 26. august alle i 2020 med tillatelse til skadefelling av 1 jerv i deler av Fjord kommune står ved lag.

Avslaget er endelig og kan ikke påklages videre.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør

Susanne Hanssen
fung. seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Rovviltnemnda i region 6	c/o Fylkesmannen i Trøndelag, Postboks 2600	7734	STEINKJER
Mattilsynet	Postboks 383	2381	Brumunddal
Fjord kommune	Olavsgata 10	6210	VALLDAL
Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO